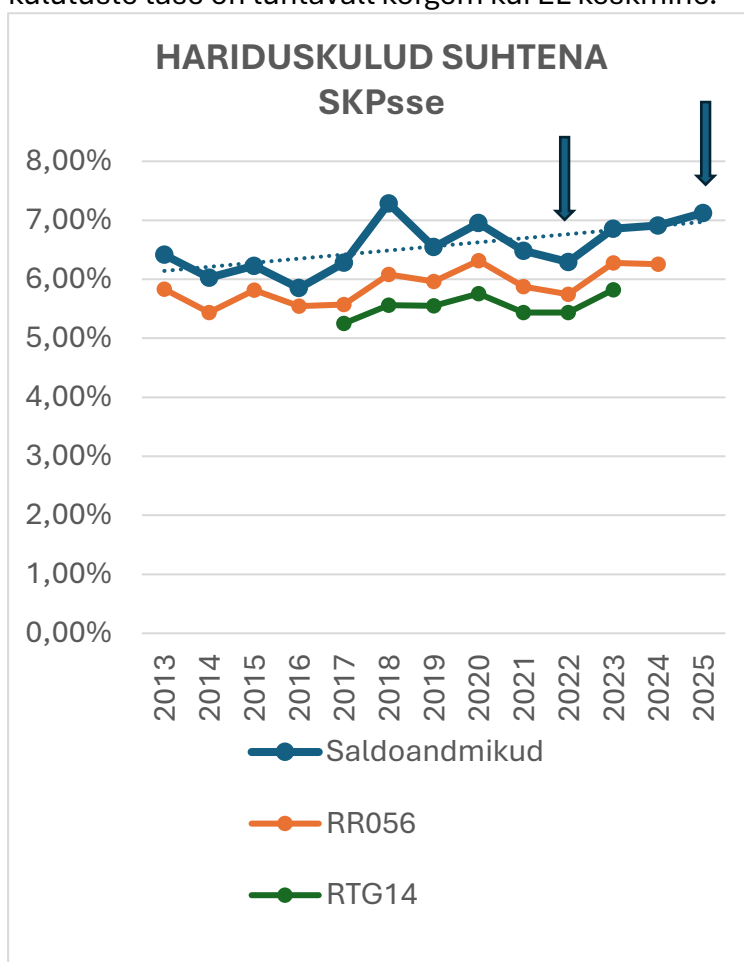

09:40

HKA 2025 (Projekt HTMile tagasisideks)**Esmased tulemused fookusega kutseharidusel (täiendatud).**

1. Läbiviidud hariduskulude analüüs 2025 (HKA2025) on jätku-uuring HTMis 2023-24 läbi viidud Hariduskulude analüüsile HKA2022¹. Kasutatud on sama metoodikat, lähteandmed pärinevad saldoandmikest valitsusasutuste raamatupidamise infosüsteemist SAP.²
2. **Valitsussektori hariduskulud olid 2025.a. 2965 MEUR ehk 7,12% SKPst. 2022.a. olid hariduskulud 2285 MEUR ehk 6,29% SKPst. Seega kasvasid hariduskulud vaadeldaval perioodil 29,7% ehk kaks korda kiiremini kui nominaalne SKP (14,7%).**
3. Hariduskulude suhteline maht aastatel 2013-2026 on kerges kasvutrendis, millesse on panustanud tuntav kasv viimasel kolmel aastal (vt Joonis1). See kulutuste tase on tuntavalt kõrgem kui EL keskmine.

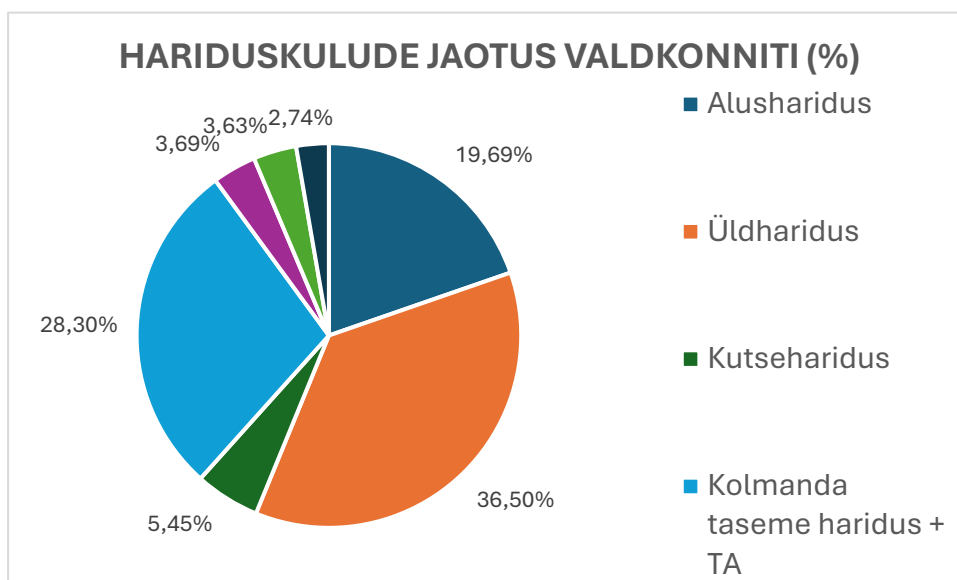
Joonis 1. Hariduskulud suhtena SKPsse kolme metoodika kohaselt: Saldoandmikud, Statistikaameti tabel RR056 (rahvamajanduse arvepidamise süsteem), Statistikaameti tabel RTG14 (tasemehariduse kulud OUE metoodika kohaselt).

¹ <https://hm.ee/sites/default/files/documents/2024-07/HKA%20raport.pdf>

² Päringud SD001 ja RP009

09:40

4. Aastatel 2022-2025 on investeeringute osakaal kahenenud 12,3%lt 9,8%le. Samas on tööjõukulude osakaal kasvanud 57,3%lt 61,3%le ja majanduskulude osakaal kahenenud 20,0%lt 18,1%ni. Selline areng läheneb rahvusvahelisele praktikale ja vastab HKA2022 analüüsis toodud soovitustele.
5. Hariduskulude jaotus valdkonniti on toodud Joonisel 2.

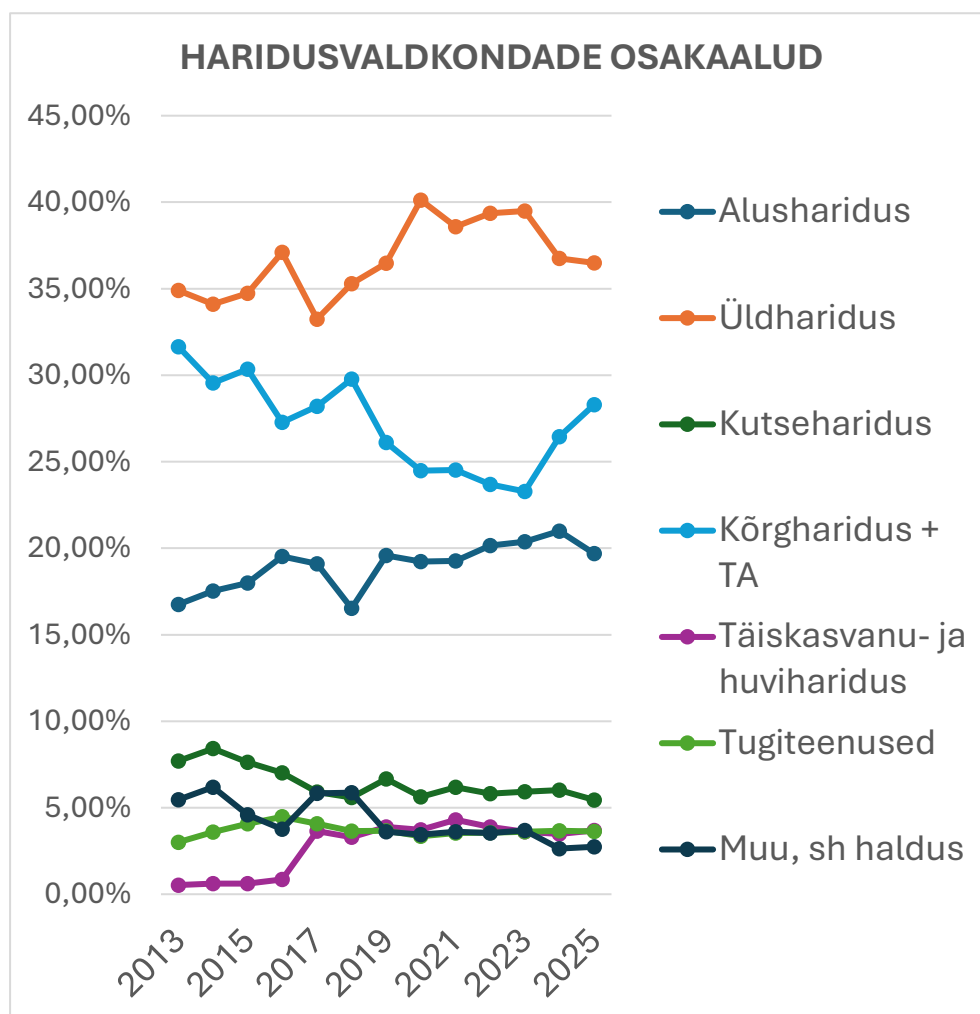

6. Haridusvaldkondade osakaal kogukuludes on aastati muutunud (vt Joonis 3). Varasem üld- ja alushariduse osakaalu tõus on viimasel kolmel aastal peatunud, kõrghariduse (koos teadusega) osakaalu langus on pöördunud tõusule, kutsehariduse osakaal on jätkuvalt languses.
7. **Kulude dünaamika viimasel kolmel aastal on toodud tabelis 2. Siit on näha, et kutsehariduse osakaal on langenud 5,82%lt 5,45%le.**

TABEL 2	Kulude kasv	Osakaal	Osakaal
		hariduskuludes 2022	hariduskuludes 2025
Alusharidus	26,80%	20,15%	19,69%
Üldharidus	20,32%	39,36%	36,50%
Kutseharidus	21,51%	5,82%	5,45%
Kolmanda taseme haridus + TA	55,02%	23,69%	28,30%
Täiskasvanute ja huviharidus	23,05%	3,89%	3,69%
Tugiteenused	32,57%	3,55%	3,63%
Muu haridus, sh hariduse haldus	0,43%	3,53%	2,74%

Kulude kasvu juures tuleb silmas pidada, et aastatel 2022, 2023 ja 2024 oli inflatsioon vastavalt 19,4, 9,2 ja 3,5%, mis annab kumulatiivseks hindade kasvuks 34,9%. Hindade kasvu ületas vaid kõrghariduse kulude kasv.

09:40

Joonis 3. Haridusvaldkondade rahastamise osakaalud

8. Haridusasutuste olulisim kulude näitaja on jooksevkulude maht õppuri kohta. Vastavad andmed on toodud Tabelis 3.

TABEL 3	Õpilasi (tuh., haridussilm.ee)			Jooksevkulu (EUR/õpil)		
	21/22	24/25	Kasv	21/22	24/25	Kasv
Alusharidus	67,00	66,70	-0,4%	6873	8755	127,4%
Üldharidus	162,60	171,10	5,2%	5531	6327	114,4%
Kutseharidus	25,80	27,60	7,0%	5155	5886	114,2%
Kõrgharidus	44,60	45,50	2,0%	9855	15180	154,0%
KH koos teadusega				12135	18369	151,4%

Kutsehariduses on kulud õppuri kohta jätkuvalt madalaimad, aga ka madalaima kasvuga.

9. Valitsussektori kutsehariduskulude kogumaht 2025.a. oli 161,6MEUR, millest 137,9MEUR tehti HTMi ja tema allasutuste poolt, 15,1MEUR Tartu linna poolt ja 3,0MEUR Taliinna linna poolt. Lisaks deklareerisid kutsehariduskulusid kaitseministeerium (-0,3MEUR), Siseministeerium (5,9MEUR), Pärnu linn

09:40

(0,017MEUR) ja Väike-Maarja vald (0,002MEUR). Allpool piirdume HTM valitsusala kulutuste analüüsiga.

10. HTM valitsemisala saldoväljavõtte alusel on kutsehariduskulude kogumaht 136,8MEUR (1,1MEUR võrra väiksem kui kogu valitsussektori väljavõttes (ilmselt metoodilise vea tõttu), ent ebaolulisel määral). Kulud jagunevad HTMi (18,1MEUR), Harno (0,6MEUR), Tartu ja Tallinna tervishoiukõrgkoolide (2,1MEUR) ja ülejäänud 25 riigikutseõppeasutuse (116,0MEUR) vahel.
11. Kutsehariduskuludest moodustavad põhivarainvesteeringud (koos neilt makstava käibemaksuga) 12,9% kogukuludest, mis on tuntavalt rohkem kui hariduskuludes tervikuna. Seejuures on 85% investeeringuid deklareeritud HTM poolt ja mõnedel kutseõppeasutustel pole üldse põhivarainvesteeringud. See viitab põhivahendite tsentraliseeritud hankete/arvestusele ega võimalda tegelikult õppeasutuste kulusid adekvaatselt analüüsida.
12. Jooksvates kuludes on üldharidusega võrreldes oluliselt suurem majanduskulude osakaal (keskmiselt 28,7%), mis on kutseõppeasutuste spetsiifikat arvestades ka arusaadav, jättes samas tööjõukulude osakaaluks 60,1%, mis on oluliselt madalam kui üldhariduses.
13. Eriti madal on saldoandmike põhjal õpetajate tööjõukulude osakaal, ulatudes vaid 32%ni kogu- ja 36%ni jooksevkuludest. Arvestades lisaks ka kogukulude madalamat määra üldharidusega võrreldes saab järeldada, et õpetajate palgakulude määr nii õpetajate kui õppurite kohta on äärmiselt madal. Kahjuks ei võimalda finantsandmete ebaühtlane kvaliteet ja asutuste struktuursed iseärasused täpsemat analüüsi läbi viia. Küll on põhjust arvata, et kutseõppeasutuste rahaline olukord seab kvaliteetse õpetuse tagamise tõsisesse ohtu.

Kokkuvõtvalt. Võrreldes HKA 2022 analüüsiga ei ole kutsehariduse rahastamise olukord mitte paranenud, vaid halvenenud, sh ka teiste haridusvaldkondade võrdluses, ja vajab seega sisulisi muutusi eelkõige poliitilisel tasandil.

Ühtlasi vajab tugevdamist kogu kutseõppe sektori finantsplaneerimine ja -arvestus võimaldamaks tõsta selle haridusvaldkonna majanduslikku efektiivsust ja strateegilise juhtimise kvaliteeti. Äsja juurutatud rahastusmudel on küll samm õiges suunas ja võib aidata kaasa olukorra paranemisele, ent ilma arvestatavate täiendavate vahendite eraldamise ja sellest sõltuva motivatsiooni kasvatamiseta on edu raske loota.

Jaak Aaviksoo

07.05.2026